

Правила верифікації

1. Галузь застосування

Ці правила поширюються на діяльність ТОВ «СПЕЦТЕХСЕРВІС -ЮГ» (далі – Верифікатор) щодо верифікації звітів про викиди парникових газів відповідно до Постанови КМУ № 959 від 23.09.2020 «Про затвердження Порядку верифікації звіту оператора про викиди парникових газів».

Верифікатор має право видавати верифікаційний звіт виключно для оператора, види діяльності якого належать до сфери акредитації верифікатора та включені до переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації, затвердженого Постановою КМУ від 23.09.2020 № 880.

Верифікаційна оцінка проводиться щорічно і охоплює період моніторингу календарного року. Вона стосується визначення викидів парникових газів, спричинених установкою, і включає в себе верифікацію діючої системи та процедур моніторингу.

2. Терміни та визначення

Відповідно до:

Закону України 377-ІХ від 12.12.2019 «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів»,

Постанови КМУ № 880 від 23.09.2020 «Про затвердження переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації»,

Постанови КМУ № 959 від 23.09.2020 «Про затвердження Порядку верифікації звіту оператора про викиди парникових газів»,

Постанови КМУ № 960 від 23.09.2020 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів»;

Стандартів ДСТУ EN ISO/IEC 17029:2020, ДСТУ ISO 14065:2022, ДСТУ ISO 14064-3:2024.

Використані скорочення:

ВЗО Порядок верифікації звіту оператора про викиди парникових газів, затверджений Постановою КМУ від 23.09.2020 № 959

ПГ Парникові гази

ПМ План моніторингу

ПМЗ Порядок здійснення моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів, затверджений Постановою КМУ від 23.09.2020 № 960

МЗВ Моніторинг, звітність та верифікація

Міндовкілля Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, яке є уповноваженим органом, визначеним Законом України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів»

--	--

3. Мета верифікації

Метою верифікації є забезпечення відповідності моніторингу викидів ПГ вимогам ПМЗ, а також надійності і правильності звітування даних про викиди. Ця мета підкріплюється загальними принципами верифікації і зобов'язаннями, викладеними у пункті 3 ВЗО.

В результаті виконання верифікації звіту оператора верифікатор надає верифікаційний звіт встановленої форми, в якому з обґрунтованою впевненістю наводить висновок про відсутність або наявність суттєвих викривлень у звіті оператора та надає інформацію, на підставі якої оператор вживатиме заходи для підвищення якості моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів.

4. Загальні принципи верифікації

Для досягнення мети верифікації і забезпечення достатньої надійності та високої якості верифікації, верифікатор повинен перевірити дотримання оператором низки основоположних принципів ПМЗ, а саме:

точності та повноти (моніторинг та звітність щодо викидів ПГ повинні бути повними та охоплювати викиди всіх парникових газів, які передбачені для відповідного виду діяльності, від технологічних процесів та спалювання з усіх джерел викидів парникових газів та від усіх матеріальних потоків, які відносяться до відповідного виду діяльності. Оператор зобов'язаний не допускати подвійного обліку викидів ПГ та вживати необхідних заходів для запобігання відсутності даних про викиди ПГ протягом звітного періоду);

узгодженості та порівнянності у часі (моніторинг та звітність щодо викидів ПГ повинні бути узгодженими та співставними в часі. З метою забезпечення узгодженості та співставності в часі моніторингу та звітності оператор використовує однакові методики моніторингу та набори видів даних з урахуванням змін до методик моніторингу, затверджених Міндовкіллям у плані моніторингу);

прозорості (оператор збирає, записує, групує, аналізує та документує дані моніторингу, у тому числі припущення, посилання, дані про діяльність, розрахункові коефіцієнти, у прозорий спосіб, який забезпечує надання верифікатору та Міндовкіллю можливості відтворити процес визначення обсягу викидів парникових газів);

цілісності методики;

постійного вдосконалення (під час здійснення моніторингу та звітності оператор забезпечує постійне вдосконалення методик моніторингу з урахуванням рекомендацій, зазначених у верифікаційних звітах).

Крім того, необхідним є дотримання верифікатором зазначених у статті 4 Закону про МЗВ та пункті 3 ВЗО принципів верифікації, а саме:

достовірність верифікації (верифікатор повинен перевірити чи є звіт та дані, що його підтверджують, повними, узгодженими, точними, ґрунтованими на цілісності методики і порівнянності в часі.

Недотримання всіх або будь-якого з цих принципів, найімовірніше, вплине на дані звіту, що може призвести до суттєвих викривлень і, отже, порушення основної вимоги достовірності);

незалежність верифікатора (верифікатор розробив та опублікував на своїй інтернет-сторінці заяву про неупередженість верифікатора, яка описує його розуміння важливості неупередженості при проведенні робіт з верифікації, засоби забезпечення менеджменту конфлікту інтересів та об'єктивність робіт з верифікації);

професійний скептицизм (верифікатор не повинен автоматично приймати на віру відомості, отримані в ході верифікації, а повинен ретельно їх проаналізувати у відповідності з необхідним рівнем впевненості. Верифікатор завжди повинен усвідомлювати, що можуть існувати обставини, які викликають наявність суттєвих викривлень у звітній інформації про викиди);

обґрунтований рівень впевненості (верифікатор повинен спланувати і здійснити верифікацію таким чином, щоб він міг стверджувати з обґрунтованою впевненістю, що звіт оператора не містить суттєвих викривлень);

суттєвість факторів, що враховуються під час формування обсягу та висновків верифікації

при визначенні характеру, часових рамок і обсягу заходів з верифікації: планування і розроблення цих заходів здійснюється на основі оцінки ризиків викривлень і невідповідностей, а також на основі будь-якого можливого суттєвого впливу, який вони можуть мати на дані звіту оператора.

при формуванні висновку з верифікації звіту оператора як задовільного. Тільки звіти, які не містять суттєвих викривлень, можуть розглядатися як задовільні. Для установок категорії А та Б (до 500 тис тСО₂-екв/рік) рівень суттєвості становить 5% від загальної величини представлених у звіті обсягів викидів за звітний період, що підлягають верифікації, а для установок категорії В (більше 500 тис тСО₂-екв/рік) – 2%);

повнота обсягу верифікації (Обсяг верифікації визначається заходами, які повинен виконати верифікатор для досягнення мети верифікації: забезпечення того, щоб моніторинг викидів, а також усіх необхідних даних відбувався згідно з вимогами ПМЗ, а у звіті оператора було надано достовірні і правильні дані про викиди).

5. Зобов'язання оператора та верифікатора

Зобов'язання Оператора:

Оператор несе відповідальність за:

Надання верифікатору необхідного доступу до книг, записів, інформаційних систем та об'єктів, таким чином, щоб верифікатор міг здійснити перевірку даних та припущень, зроблених організацією, яка верифікується.

Дотримання запитів верифікатора щодо проведення інтерв'ю, зустрічей або обговорень з працівниками організації, яка верифікується, з будь-яких питань, пов'язаних із послугами, у строки, встановлені верифікатором.

Надання верифікатору всієї інформації, документації, даних або інших матеріалів або вжиття всіх заходів, необхідних відповідно до системи моніторингу, звітності та верифікації.

Зобов'язання верифікатора:

Верифікатор повинен:

Провести верифікацію відповідно до вимог Порядку верифікації звіту оператора про викиди парникових газів, затвердженого Постановою КМУ № 959 від 23 вересня 2020 р.

Надати верифікаційний звіт за формою, затвердженою Міндовкіллям.

Для кожного конкретного завдання з верифікації верифікатор формує групу з верифікації та оцінює наявність у складі цієї групи необхідної компетентності відповідно до ВЗО.

Верифікатор має право проконсультуватися з іншими сторонами, кваліфікацію яких верифікатор вважає необхідною для надання послуг, без попереднього погодження з організацією, яка верифікується, за винятком, якщо організація, яка верифікується, повідомляє верифікатора, що існує конфлікт інтересів, верифікатор буде приймати всіх необхідних заходів для залучення альтернативних радників.

Верифікатор повинен ефективно, оперативно, вміло і ретельно виконувати послуги відповідно до діючих галузевих стандартів, практики та акредитованих процедур. При виконанні послуг, верифікатор повинен дотримуватися та виконувати всі застосовні закони, правила, норми та стандарти, встановлені юрисдикцією України.

Верифікатор не гарантує автоматично позитивного верифікаційного висновку.

Зобов'язання верифікатора щодо конфіденційності:

Зобов'язання щодо дотримання конфіденційності встановлюються у договорі на верифікацію з кожною організацією.

Верифікатор, його персонал або будь-які особи, які діють від імені верифікатора, повинні розглядати інформацію з верифікації, отриману чи створену в процесі верифікації або отриману з інших джерел, як конфіденційну та дотримуватися конфіденційності.

Персонал верифікатора та всі члени групи з верифікації підписують відповідні документи, що вимагають збереження конфіденційності.

6. Процес верифікації

Процес верифікації складається з низки взаємопов'язаних і взаємозалежних обов'язкових етапів:

Переддоговірний етап та отримання інформації від оператора

Стратегічний аналіз

Аналіз ризиків

Складання Плану верифікації

Детальна верифікація

Відвідування установки

Розгляд викривлень і невідповідностей

Оцінка суттєвості впливу викривлень та невідповідностей

Оформлення верифікаційного звіту та висновок за результатами верифікації

Оформлення внутрішньої Верифікаційної документації

Незалежне рецензування

Затвердження та видача Верифікаційного звіту

7. Перелік документів для аналізу в ході верифікації

остання версія затвердженого плану моніторингу, (обов'язково);

оцінку властивих ризиків і ризиків системи контролю оператора і загальний опис системи контролю;

процедури, зазначені в затвердженому плані моніторингу, у тому числі процедури обробки даних та заходів з контролю;

звіт оператора;

план відбору та аналізу проб, якщо його наявність необхідна відповідно до ПМЗ;

у разі внесення змін до ПМ протягом звітного періоду — записи, що відображають такі зміни відповідно до ПМЗ;

інформацію про бази даних та джерела даних, що використовуються для цілей моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів;

іншу інформацію, необхідну для планування та проведення верифікації.

8. Верифікаційний звіт та висновок за результатами верифікації

8.1. Верифікатор розробляє верифікаційний звіт, який має містити наступну інформацію:

повне найменування оператора, звіт якого підлягав верифікації;

цілі верифікації;

обсяг верифікації;

посилання на звіт оператора, що підлягав верифікації;

версії затвердженого плану моніторингу, а також строк дії кожної версії плану моніторингу;

загальний обсяг викидів парникових газів за видами діяльності та для установки в цілому;

звітний період;

висновок верифікатора за результатами верифікації;

опис виявлених викривлень та невідповідностей, що не були виправлені до видачі верифікаційного звіту;

дати відвідування установки та осіб, які її відвідали;

інформація про рішення верифікатора про проведення верифікації без відвідування установки та про причини такого рішення;

випадки недотримання Порядку здійснення моніторингу та звітності, що були виявлені під час верифікації;

підтвердження того, чи є метод оцінки для заміщення відсутніх даних, що використовується оператором, консервативним, і чи не призводить зазначений метод до суттєвих викривлень;

рекомендації щодо підвищення якості моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів за наявності;

прізвище, ім'я, по батькові або найменування провідного аудитора з верифікації, незалежного рецензента, а також аудитора з верифікації та фахівця з технічних питань, якщо вони брали участь у верифікації звіту оператора;

відомості про верифікатора (повне найменування, місцезнаходження, інформація про акредитацію);

дата, підпис та прізвище, ім'я, по батькові уповноваженої особи, що діє від імені верифікатора.

8.2. Верифікаційний звіт має містити один із таких висновків:

Задовільний звіт

Звіт оператора визнається задовільним за результатами верифікації в разі відсутності суттєвих викривлень.

Звіт оператора, визнаний задовільним, може містити:

викривлення, що не є суттєвими;

невідповідності, що не мають суттєвого впливу на звітні дані;

рекомендації щодо вдосконалення.

Незадовільний звіт

Звіт оператора визнається незадовільним за результатами верифікації в таких випадках:

звіт оператора містить суттєві викривлення, які не було усунено до видачі верифікаційного звіту;

обсяг верифікації занадто обмежений. Обмеження обсягу верифікації може виникнути в результаті:

8.3. Перед видачею верифікаційного звіту він підлягає незалежній перевірці незалежним рецензентом, призначеним верифікатором, який не був залученим до діяльності з верифікації.

8.4. Верифікаційний звіт складається за типовою формою, затвердженою Міндовкіллям (Наказ №113).

9. Корегування розрахунку витрат часу

Результати, отримані в процесі верифікації, можуть призвести до необхідності перегляду одного або декількох етапів, що вже були здійснені в процесі верифікації, та, відповідно, внесення змін до цих етапів.

10. Рекомендовані строки здійснення діяльності з верифікації

У наведеній нижче таблиці представлена схема з описом етапів і заходів, які здійснюються під час верифікації, з їх впорядкуванням відповідно до запропонованих строків та послідовності у щорічному циклі надання послуг.

Строки Заходи та етапи верифікації

До липня	Оператори укладають договори з верифікаторами. Розгляд договору, пропозиції, формування групи з верифікації.
До вересня	Етап 1: стратегічний аналіз; перевірка ПМ і дотримання вимог та принципів ПМЗ; розгляд методів і процесів обліку, обговорення будь-яких доречних питань з оператором і розгляд питань, пов'язаних з невідповідностями та недотриманням вимог; аналіз ризиків; детальний план робіт з верифікації та його документування
До жовтня/ листопада	Етап 2: виконання попередньої детальної верифікації на основі фактичних даних за 6-9 місяців і отримання прогнозу загального обсягу викидів за повний рік; повторна перевірка ПМ, його впровадження і дотримання вимог і принципів ПМЗ; перевірка обробки даних, заходів з контролю та процедур ПМ; розгляд будь-яких питань, пов'язаних з викривленнями, невідповідностями та недотриманням вимог.

ДІЯЛЬНІСТЬ З ВЕРИФІКАЦІЇ ЗВІТНОГО РОКУ

Строки Заходи та етапи верифікації

До кінця січня/ кінця лютого	Етап 3: проведення звірок на кінець року, узгодження прогнозних показників на повний рік (за наявності) і фактичного обсягу викидів за повний рік (перевірка повноти та правильності звіту), виявлення аномальних відхилень; остаточна перевірка ПМ та дотримання вимог і принципів ПМЗ; розгляд будь-яких питань, пов'язаних з викривленнями, невідповідностями та недотриманням вимог.
До кінця лютого/ початку березня	Етап 4: підготовка верифікаційного звіту за відповідною типовою формою. Направлення остаточного верифікаційного звіту до оператора

	для подальшого подання до Міндовкілля. До 31 березня Оператор подає верифікаційний звіт і звіт оператора до Міндовкілля.
--	---

ДІЯЛЬНІСТЬ З ВЕРИФІКАЦІЇ РОКУ, ЩО Є НАСТУПНИМ ЗА ЗВІТНИМ

11. Перевірка відповідності вимогам ПМЗ

Під час перевірки відповідності вимогам ПМЗ верифікатор використовує затверджений ПМ як відправну точку для оцінювання відсутності суттєвих викривлень у звітних даних. Верифікатор має виконати перехресну перевірку на відповідність вимогам ПМЗ, наприклад:

затверджений ПМ надає лише короткий опис та посилання на письмові процедури, які були розроблені та повинні підтримуватися і здійснюватися оператором. Підтримка та реалізація процедур є обов'язком оператора та, як правило, не буде ретельно оцінюватись Міндовкіллям. Таким чином, верифікатор відіграє важливу роль в оцінюванні відповідності заходів з контролю та внутрішніх процедур оператора вимогам ПМЗ з точки зору ефективності, належного документування, впровадження та підтримки;

верифікатор повинен оцінювати затверджений ПМ на дотримання вимог ПМЗ при перевірці, наприклад, повноти і правильності розмежування матеріальних потоків та джерел викидів, а також правильного застосування рівнів точності.

Поглиблена перевірка кожного елементу і деталей фактичної ситуації та діяльності оператора на дотримання вимог ПМЗ не є відповідальністю верифікатора. Це є дублюванням функцій Міндовкілля. Поряд з цим, верифікатор повинен оцінити достовірність викладених даних, і в цьому випадку верифікатор має право та, відповідно до ВЗО, зобов'язаний відобразити у верифікаційному звіті перелік своїх спостережень. Абзац 18 пункту 3 ВЗО прямо вимагає від верифікатора включити у верифікаційний звіт будь-які невідповідності вимогам ПМЗ, які верифікатор виявив під час верифікації.

11.1. Дії верифікатора у випадку, якщо ПМ не було затверджено, якщо ПМ не актуальний або фактичний стан діяльності оператора не відповідає затвердженому ПМ

11.2. Дії верифікатора у випадку, якщо затверджений ПМ не відповідає вимогам ПМЗ, або коли фактичний стан справ не відповідає вимогам ПМЗ

Якщо верифікатор виявляє елемент у затвердженому ПМ, який не відповідає вимогам ПМЗ, він інформує оператора і зазначає це у верифікаційному звіті. Наприклад, це може бути у випадку, коли у затвердженому ПМ рівень точності для коефіцієнта викидів не відповідає вимогам ПМЗ. Верифікатор повинен спочатку рекомендувати оператору зв'язатися з Міндовкіллям і усунути цю невідповідність за допомогою корегування ПМ. Якщо вона не була усунена на момент видачі верифікаційного звіту, верифікатор зазначає у верифікаційному звіті, що елемент у затвердженому ПМ не відповідає вимогам ПМЗ.

Це так само стосується випадків, коли фактичний стан справ у межах установки не відповідає вимогам ПМЗ і верифікатор визначає це недотримання вимог. Наприклад, письмові процедури детально не описуються в ПМ, і це означає, що затверджений ПМ може формально відповідати вимогам ПМЗ, але для окремого елемента процедури матиме місце факт недотримання вимог. У такому випадку, коли це недотримання вимог не буде усуненим оператором шляхом погодження з Міндовкіллям до видачі верифікаційного звіту, верифікатор повинен зазначати це у верифікаційному звіті.

Якщо недотримання вимог ПМЗ буде усунено до видачі верифікаційного звіту, верифікатор фіксує цей результат у своїй внутрішній верифікаційній документації та не вказує про цю невідповідність у верифікаційному звіті.